

26. september 2017

UKA2017/7

Forslag til Finanslov for 2018

(Naalakkersuisoq for Finanser og Skatter)

Siumut finder det vigtigt, at en økonomisk fremgang skal følges op af en landsomfattende udvikling.

En økonomisk fremgang vil ligeledes forpligte til, at der skabes bedre indtjenings- samt investeringsmuligheder, vi er trods alt et folk der fungerer ud fra solidaritetsens åndsfællesskab, og hvor det er vigtigt, at gøre os klart og erindre os, at vore bygde- og yderdistrikter også skal have glæde af de nødvendige bygge- og anlægsmæssige investeringer, især på baggrund af de senere mange års finanslovsforslag, som vi har været med til og haft indflydelse på, ihukommende vore indrømmelser om, at vi trods alt har været udsat for betydelige økonomiske udfordringer og derfor ikke har haft råd til hvad som helst.

Vores indtjening er stadig baseret på en enstrenget erhvervspolitik, hvorfor vi som følge heraf stadig må have kraftig styring af de prioriterede tiltag, der måtte ønskes iværksat, hvilket da også derfor er årsagen til, at vi forsøger til stadighed at udnytte de finansielle erhvervs muligheder som bygge- og anlægssektoren og turismen byder på, hvilket igen påvirker de nødvendige investeringer som er en naturlig følge heraf, idet vi ikke kommer udenom, at den slunkne kasse, som vi gerne ser blive fyldt mere op - set i et fremtidigt perspektiv - er afhængig af investeringer.

Når det er sagt, skal vi fra Siumut dog udtrykke vores ærgelse overfor Naalakkersuisut over, at vi ikke er kommet tidligere i gang med finanslovsforhandlingerne, idet det er en kendt sag, at alle partier har deres kæpheste og mærkesager, som vi skal tage hensyn til i forhandlingerne omkring den samlede prioritering i finanslovsforslaget. Vi vil derfor opfordre til, at man sørger for, at Partierne inddrages i en seriøs og grundig førstebehandling af finanslovsforslaget.

I finanslovsforslaget og dets fremtidige budgetoverslag mangler der, at afsættes økonomiske midler til lufthavnsinvesteringer, hvordan kan det mon være? Om ikke andet må der jo komme et svar hertil på et tidspunkt.

Det at vi som et folk skal forberede os på, at overtage ansvaret for vores selvstændighed skulle have været med som et grundlæggende element i finansloven; nu hvor der er ved at være gået et år hvor står sagen så? I hvor høj grad har man inddraget befolkningen?

Tiden i sig selv står jo ikke stille, så derfor må jeg spørge om vi helt bevidst forsøger at forhale tidens gang? Eller hvordan skal det forstås? Er det bureaukratiet der er ved at kvæle

os? Med hensyn til det uderigspolitiske arbejde skal vi så regne med, at det kun er de andre i Rigsfællesskabet der får udbytte heraf, hvilket sker til trods for, at man som minimum skal have folkerepræsentanter siddende til, at forsvare vore interesser. Som et klart eksempel herpå kan nævnes opgraderingen af Thule radaren, som ikke gav noget udbytte til os. Vi må på det kraftigste gøre Staten opmærksom på, at man ikke kan komme udenom os i alle spørgsmål der vedrører Vort Land, og vi har retten til at stille spørgsmålstejn til denne fremgangsmåde. Har vi ikke forlængst nået grænsen i vitale spørgsmål omkring Vort Land, og er tiden nu ikke inde til, at vi selv overtager forhandlingerne?

Nu må det være slut med at lege med Vores Land, der må trækkes hårde grænser op. Vi må genoverveje hvorvidt Vort Land blot skal være en legeplads for fremmede magter med militær magt, der helt gratis bare kan være her, og det må være således, at hvis vi ikke kan opnå, at Vort Land kan sidde med ved forhandlingsbordet, så er der ikke længere tale om et uendeligt perspektiv for dannelsen af en selvstændig stat; tværtimod må vi til at sætte deadline herfor, ikke mindst fordi ventetiden kan blive for dyrekøbt, hvilket vi allerede ved og bør have lært, hvorfor at muligheden for selv at overtage det udenrigspolitiske område fuldt ud, nu bør starte op som en særlig arbejdsopgave. Vi har allerede set tilstrækkeligt bevis på, at vi ikke er med i tilstrækkeligt omfang og der er ingen grund til, at den situation skal gentage sig.

Vi vil gerne rose RAL for deres arbejde, som nu giver en stor gevinst for for Vort Land, og vi vil gerne benytte anledningen til, at opfordre andre af vore Selskaber og større serviceenheder, som arbejder med salg og marketing til at lære heraf.

Bygge- og Anlægsområdet herhjemme har nu været stagneret i flere år og Bygge- og Anlægsfonden er nu tæt på, at nå 1 milliard i indenstående, og kigger vi i finanslovsforslaget kan vi bemærke, at bygge- og anlægsopgaverne i bygde- og yderdistrikterne er stagneret, lige bortset fra enkeltstående særlige tilfælde, hvorfor man hurtigst muligt bør iværksætte, at få sat skub i bygge- og anlægsopgaverne, hvorfor vi hermed opfordrer Naalakkersuisut til at handle, idet de har alle kort på hånden og alt i øvrigt er på plads og vi er klar til at der kan handles, hvorfor vi fra Siumut må udtrykke vores utilfredshed og opfordre til handling og vi står klar til at samarbejde herom.

Vi er vel vidende om, at kommunerne hvert år afsætter midler til deres bygge- og anlægsønsker hvor tanken er, at Selvstyret skal deltage i finansieringen heraf, og i denne forbindelse er tiden nok kommet til, at kommunernes ønsker skal være mere synlige og fremlægges som sådan, hvis ellers vi ønsker, at hele landet skal udvikles decentralt. Siumut vil derfor opfordre til, at vurdere om tiden er inde til, at de bygge- og anlægsopgaver der fremlægges overfor Naalakkersuisut af kommunerne, samtidig bør fremlægges i deres helhed overfor Inatsisartut, hvorved vi vil kunne have hånd i hanke med, at der arbejdes

med disse sagsområder og vi samtidig vil kunne deltage i forhandlingerne omkring arbejds- og sagsområderne.

Som eksempel herpå var det således, at da man arbejdede med Finanslovsforslaget for 2017, at vi rent faktisk opfordrede til, at man hurtigst muligt iværksatte planer om skolebyggeri i Kangaatsiaq, hvor langt er man med denne sag?

Her i løbet af sommeren kunne vi lytte til Naalakkersuisoq for Uddannelse der var i radioen, og havde været forbi Kangaatsiaq på sin rejse og der bemærket problemerne omkring folkeskolen.

Det er ikke nok bare at tage ud og konstatere tingenes tilstand som sådan, tværtimod trænger der til aktiv handling i denne sag, idet der er ved at være gået et år i denne alvorlige sag, og hvortil vi er vidende om, at kommunen allerede sidste år i forbindelse med afslutningen af finanslovsforhandlingerne tog initiativ til, at ændre på tingenes tilstand og, at man overfor den ansvarlige Naalakkersuisoq har haft en dialog omkring sagens karakter.

Arbejdet med forslaget til en ny fiskerilov bør opstartes her i efteråret, og vi fra Siumut glæder os til, at deltage i dette samarbejde ikke mindst fordi de forbund, der har interesser i fiskeriloven skal deltage og vi forventer i den forbindelse, at man vil kunne organisere fiskeriet via den nye fiskerilov således, at alle bliver tilfredse og, idet vi er fuldt ud klar over, at Vort Lands indtægter hovedsageligt kommer fra fiskeriet er det ærgerligt at måtte konstatere, at der i visse egne af landet er alt for begrænsede muligheder for indhandling, hvorfor vi må spørge hvilke aktuelle planer der foreligger for, at imødegå denne problematik og få løst disse problemer? Med hensyn til mangel på arbejdskraft til fabrikkerne, så har problemet eksisteret i alt for lang tid og der skal gøres noget hurtigt, og skal det endelig være, skulle vi måske stoppe alle de unødvendige undskyldninger for at løse problemet og se os nødsaget til, at hente arbejdskraft udefra - hvis det er det der skal til for at løse indhandlingsproblematikken. I forbindelse med revisionen af fiskeriloven er det ligeledes vigtigt at skulle betænke, om tiden mon ikke er ved at være inde til, at jollefiskerne bliver registrerede med GR-numre, idet de landbaserede erhverv allerede i dag skal registreres, også og ikke mindst af hensyn til de skattemæssige forhold.

Når nu vi er inde på fiskeriproblematikken, så må vi ikke mindst spørge til hvilke aktuelle tiltag, der iværksættes på Østkysten for at udvikle fiskeriet? Vi er vidende om, at Sermersuup Kommunea i samarbejde med Naalakkersuisut har udmeldt, at ville udvikle fiskeriet i Østgrønland, men hvilke tiltag er der aktuelt tale om og hvor langt er man med disse projekter? Det er ikke nok med visioner og gode hensigter, det er heller ikke nok at kunne påstå, at arbejdet pågår idet der skal ske noget, og der ser ikke aktuelt ud til at ske noget, hvorfor vi værdsætter, at der kommer svar herpå.

Når vi nu er i gang med disse forhold, skal vi også spørge til hvad der er sket i forbindelse med forslaget til Inatsisartutbeslutning i 2016 omkring et krisecenter i Tasiilaq, som blev bakket op af Inatsisartut; hvor langt er sagen egentlig – idet vi ikke umiddelbart kan se nogen aktivitet i sagen.

Da der blev foretaget ændringer omkring de kommunale inddelinger var en af de væsentligste forudsætninger, at uddelegere byrde- og ansvarfordelingen og vi må konstatere, at der endnu ikke fuldt ud er sket en uddelegering, herunder med tanke på erhvervsuddannelserne, dog ved vi, at der foregår undersøgelser, idet der er afsat økonomiske midler hertil, men når man kigger henover overslagsårene i finanslovsforslaget, så ser der ikke umiddelbart ud til at være afsat midler til forberedelse heraf, hvorfor vi vil opfordre Naalakkersuisut til, at iværksætte uddelegeringsopgaverne samt påse, at være opmærksom på formålet med kommunesammeldningerne således, at der afsættes de nødvendige midler hertil i budgetoverslagsårene.

Som eksempel er vi klar over, at Jern- og Metalskolen i Nuuk trænger gevaldigt til reovering og, at man i stedet for reovering af erhvervsskolen i Nuuk skal opstarte overflytningen af Jern- og Metalskolen til Sisimiut således, at de håndværksmæssige uddannelser kan samles under samme tag og, at det derfor er vigtigt også at have dette for øje i budgetoverslagsårene, idet undersøgelserne pågår lige nu og, at man i forbindelse med reformen heraf må tage fornyet stillingtagen til den økonomiske side af sagen.

I forbindelse med de tiltag der har en høj prioritering, så er indsatsen overfor børnenes tarv i samfundet noget vi har fuldstændig hånd i hanke med hvilket er højst nødvendigt, og her i løbet af foråret vedtog Inatsisartut en forhøjelse af vederlaget for plejeforældre der varetager anbragte børn, men vi kan ikke umiddelbart se nogen konsekvens heraf i finanslovsforslaget og vil derfor gerne have oplyst om der er tiltag til, at få indarbejdet disse plejevederlagsforhøjelser i finanslovsforslaget til fremlæggelse? Hvilke tiltag kan vi forvente i forbindelse med Inatsisartuts godkendelse heraf? Vi mener fra Siumut, at man inden tredjebehandlingen af finanslovsforslaget skal have indarbejdet plejevederlagsforhøjelserne og vi opfordrer derfor Naalakkersuisut til at indarbejde ændringsforslag.

I forbindelse med reform af ydelser til handikappede er der ikke afsat finansielle midler hertil, og vi vil derfor i denne forbindelse endvidere gerne have oplyst hvilket tiltag Naalakkersuisut har i denne forbindelse, idet vi mener, at en seriøs og tidlig indsats hænger sammen med at få afsat finansielle midler hertil.

Da man etablerede en ungdomspension for unge under 18 år i Vort Land, som er placeret i Sisimiut ved navn Isikkivik, så var formålet med etableringen, at unge kriminelle der endnu ikke var fuldt 18 år skulle kunne passes i denne institution under opsyn således, at mere

almene kriminelle der var under 18 år skulle kunne separeres fra de voksne kriminelle under anbringelsen.

Formålet er sig selv ganske udmærket, men desværre overholder man ikke institutionens formål og opgave og anbringer personer, der er mere end 18 år, hvilket er uheldigt i relation til sikkerheden for de ansatte og de andre anbragte under 18 år, hvorfor man ikke kommer udenom, at der må bygges en ny institution. Vi vil på denne baggrund opfordre Naalakkersuisut til, at være opmærksomme på behovet for, at få bygget en ny forvaringsanstalt og at man med henblik på at få iværksat dette nybyggeri i den nærmeste fremtid fremlægger dette forslag overfor den danske regering.

Vi skal være særlig vågne overfor, at sundhedsområdet får tilført passende finansielle midler, som naturligvis skal tilrettelægges ud fra nødvendige prioriteringer, idet der i år allerede er givet tillægsbevillinger til befordring hvorfor det må være passende, at få afsat mere realistiske budgetter således, at man er mere opmærksomme på, at dette merforbrug ikke kommer til at gå udover andre poster på finansloven herunder også budgetoverslagsårene.

Med hensyn til bevillingerne til menigheder i Vort Land, så har disse ikke ændret sig i mange år, hvorfor tiden nok er inde til, at vi må vurdere om denne samfundsborgerlige service er tidssvarende - ikke mindst er det vigtigt, at få reguleret kateketernes og organisternes lønforhold, ligesom menighedsrådsmedlemmernes honorarer også trænger til at blive vurderet på ny, hvilket set under èt trænger til, at blive revurderet ikke mindst fordi bevillingerne har stået i stampe i så mange år, hvilket er til trods for at især kateketernes og organisternes vilkår trænger til forbedringer og fornyelse, og her må vi erindre os, at alle de områder som vi nu engang prioriterer, får bevillinger, uagtet, at der er tale om store beløbssummer, og i dette tilfælde er tiden altså kommet til, at vi får kigget nærmere på den service vi yder i menighederne, og gør vi ikke det, må vi forvente, at tingenes tilstand blot vil forløbe helt uændret, hvorfor vi vil opfordre til, at de vilkår som der bydes i menighedsrådsarbejdet set under èt skal revurderes således, at vi kan komme videre i den rigtige retning, ikke mindst i forhold til de prioriteringer, der skal foretages.

Vort Lands indtjening fra fiskerierhvervet skal stort set betale hele gildet og forventningerne er derfor altid særlig store til dette erhverv. Det er dog stærkt bekymrende, at vi har et så enstregt erhvervsgrundlag, at bygge et helt samfund op på.

Ikke mindst med tanke på vores eksport af rejer, vil vi spørge Naalakkersuisut hvad Storbritanniens brexit får af betydning for vores samhandel, og om der overhovedet er nogen der følger med i denne problematik. Storbritannien er en af vore store kunder og har derfor enorm betydning i denne forbindelse.

Med hensyn til ikke-forurenende energiformer vil vi høre Naalakkersuisut hvor langt man er med projekter omkring kommende vandkraftanlæg, samtidig med, at vi vil høre hvilke steder man kan forestille sig, at der eventuelt etableres vandkraftanlæg? Det fremgår ikke umiddelbart af finansloven om der er iværksat tiltag til fremme af vandkraftbaserede energianlæg.

Samtidig er tiden kommet til at få undersøgt hvorvidt Naalakersuisut har tænkt sig, at bane vejen for eksport af drikkevand. Vi ved, at drikkevandprojektet i Qeqertarsuaq ikke er lykkedes og, at de der har opnået tilladelse hertil ikke har indfriet de krav der er stillet og, at der ikke er sket videre, hvorfor vi må spørge om det kun er ganske få og udvalgte personer, der skal have foræret monopol på samfundsejede ressourcer? Nu må I svare os, for tiden er inde til, at vi organiserer det her således, at hele samfundet samlet set får større udbytte af vore ressourcer.

Med hensyn til minedrift så henhører dette erhverv under de primære og vigtigste: -hvor er vi nået til her, for så vidt det angår den arbejdsmæssige indsats? Hvornår kan vi forvente, at der kommer indtægter fra minedrift, for det fremgår ikke af finanslovens budgetoverslagsår; regner man med, at der opstarter minedrift indenfor budgetoverslagsårene, og har man i denne forbindelse forberedt sig på, at stå klar med en arbejdskraft, der kan begå sig indenfor minedrift?

Den trafikale service er stadig udsat for kritik og vi vil derfor høre, om Naalakkersuisut har iværksat problemløsende tiltag, så vi kan komme videre? Er det ikke formedelst samarbejdet med dem som samfundet har indgået kontrakter med, som er problemet og som konstant udløser den uafbrudte kritik?

Med hensyn til Air Greenland A/S som Vort Land er medejere af, så får vi andel af det udbytte som der udbetales til aktionærerne samtidig med, at vi udbetaler tilskud til koncernen således, at de kan indfri de forventninger der er til den service vi betaler for hvert eneste år, hvorfor vi på denne baggrund må spørge: om man har dannet sig en forestilling om hvornår rejserne bliver billigere?

Hvordan mon det kan være, at Selvstyrets aktier i Airgreenland A/S, der allerede i princippet giver så store muligheder for, at være medbestemmende, alligevel ikke giver os retten til i større eller mindre omfang, at kunne drøfte de forhold vi finder passende, og hvorfor skal vi egentligt talt på det grundlag blive ved med at være medejere, når vi i sidste ende ingen indflydelse har? Vi mangler kort sagt, at få diskuteret om der er mulighed for, at etablere frie markeds kræfter som i sidste ende måske vil kunne skabe billigere rejser, og hvis det er tilfældet, så er tiden inde til, at vi må revurdere vores medejerskab af Air Greenland A/S, eller er der måske mulighed for, at få øget indflydelse ved at eje flere

aktier? Under alle omstændigheder bør vi kunne drøfte disse forhold for derigennem, at få skabt et mål om, at etablere billigere rejseruter.

Kan man privatisere energiforsyningen? En klar fordel kunne være, at man uafhængigt af hvor mange penge, der er i landskassen vil kunne skabe en uafhængig udvikling, idet vi i dag låner penge ud til Nukissiorfiit med 3% i rente, og hvor vi tidligere fik 6% i rente, men man må her huske, at det i sidste ende er forbrugeren, der betaler for dette regnestykke, og kaster vi et blik på finanslovsforslaget, så udgør Nukissiorfiits samlede lånemasse over 1,5 milliarder kr. – hvorfor omlægger vi dog ikke Nukissiorfiit til et aktieselskab? Ved at privatisere Nukissiorfiit vil vi frigøre en masse penge således, at vi hvert år vil kunne få råd til andre og mere relevante ting. Under alle omstændigheder må vi påregne, at hele energiforsyningsområdet udvikling vil gå meget stærkere, hvilket vi har historisk evidens for i forbindelse med, at Tele Greenland blev til et aktieselskab.

Finanslovsforslaget opererer set under ét med forslag om, at skulle give overskud. Omsætningen i Vort Land kan forøges blandt andet ved, at vi selv begynder, at få den eksakte pris for de fisk som vi eksporterer, derfor er det heller ikke svært at forudse, at vores økonomi rent faktisk kan vendes til det bedre samtidig med, at vi vil få fordel af selv at fragte vore varer direkte ud til kunderne i en mere direkte handel.

Såfremt man vil udnytte en direkte fragtrute ud til kunderne i verden i eksportmæssig forstand, så vil det også få stor betydning for vores import af varer udefra, som bedre vil kunne betale sig i en direkte samhandel.

Fra Siumut har vi bemærket, at hovedkonto: 27.01.07 som drejer sig om tilskud til ICC, er blevet forhøjet med 4-mio kr, hvilket er til trods for, at vi i de senere mange år har arbejdet på, at få nedsat tilskuddet til ICC, hvorfor vi har svært ved, at skulle godkende en forhøjelse og må sige fra, idet Siumut mener, at denne forhøjelse snarere skal overflyttes til en prioriteret indsats til områder der trænger til forbedringer, og denne påtænkte forhøjelse til ICC på op til 4 mio kr. skal derfor benyttes til andre formål, og tilskuddet til ICC skal derfor udgøre 3 mio. kr. i finanslovsforslaget og i de efterfølgende budgetoverslags år.

Udfra et helhedsperspektiv så glæder vi os fra Siumut til, at forhandle præmisserne til Finanslovsforslag for 2018, og vi ser det som vigtigt, at der for de kommende år ansættes ligeligt vægtede budgetoverslag, og vi kan da også se, at man har tilstræbt sig på, at opfylde disse krav, dog skal selve prioriteringerne i finanslovsforslaget opnås igennem forhandling og vi er klar til at gå i dialog herom.

I ønskes alle en god debat.

Jens Immanuelson, Siumut